

Povestea distopică a unei revoluții
feministe. Tulburătoare.

PUBLISHERS WEEKLY

Scurta istorie a MIȘCĂRII *un roman*

Traducere de
Gabriela Georgescu

**Petra
Hůlová**

1

Aveam un geamantan, nimic mai mult. Geamantanul vechi al mamei, cu roți, cu care zburase prin Lumea Veche în călătoriile ei de serviciu, până ce doctorul i-a interzis să mai facă drumuri cu avionul din cauza varicelor.

Era o căldură înăbușitoare, sfârșit de iulie, în săptămâna aceea se doborâseră toate recordurile. Îmi uitasem sticla cu apă în autobuzul care mă adusese de la noi în orașul cel mai apropiat de Institut, pentru că în orașul nostru exista doar un birou de recrutare.

Femeia de la biroul de recrutare mi-a spus că Institutul este un fost combinat de prelucrare a cărnii, scopul lui actual fiind să asigure continuitatea muncilor așa-zis „mărunte“. Institutul are capacitatea cutare, propriul consiliu de încredere și, pentru că este susținut cu generozitate de donatoare,

se poate concentra asupra scopului său fără să facă vreun compromis.

Evident, știam de Institut dinainte, dar, pentru mine, factorul decisiv a fost capacitatea de cazare a angajaților veniți din afara orașului.

Când am anunțat-o pe mama, a fost încântată.

– Trăiește-ți visul, mi-a spus. Și nu da niciun pas înapoi, a adăugat când am pus mâna pe geamantanul acela oribil, deja pe picior de plecare.

Era un citat din campania Mișcării, de care astăzi nu-și mai amintește nimeni și care atunci ni se păruse cam stupid și mie, și mamei. Căci ce înseamnă „Nu da niciun pas înapoi“? Așa ceva trebuie definit, altfel obiectivele Mișcării ajung să sune ca o ramificație a vreunui nazism feminist slash dictatură autoproclamată a unor prințese răzgâiate, când ele sunt departe de așa ceva.

În dormitoarele clienților, lumina e stinsă. Stingerea e la zece și jumătate, o politică pe care ei singuri au hotărât-o și pe care au prezentat-o comisiei doar pentru a fi aprobată, comisie care rareori se întâmplă să nu le facă pe plac. Îmi vine în minte un singur caz concret din ultima perioadă, anume rugămintea banală de a monta oglinzi în Institut, solicitare la care comisia a răspuns astfel: „Ne oglinдим în noi înșine și unii într-alții, nu doar femeile în bărbați și viceversa, ci și bărbații în același sex.“

Prin urmare, solicitarea pentru oglinzi a fost respinsă. Motivul dat de comisie, tipic pentru Lumea Veche, a fost că ar invalida ideea fundamentală care susține „Să te uiți

în lume și la lume“ în favoarea lui „Să te uiți la sine cu scopul de a-ți modifica exteriorul, astfel încât să te vinzi celuilalt ca obiect de consum vizual, și de a-ți transforma ființa într-un obiect a cărui exterioritate este scoasă în evidență în detrimentul a ceea ce se ascunde înlăuntrul ființei înseși“.

Țin minte că, atunci, decizia comisiei mi s-a părut oarecum exagerată, dar astăzi o înțeleg și o aprob în totalitate. Pentru că zidurile din Lumea Veche cel mai greu de cucerit sunt chiar cele ridicate în mintea noastră. În timp ce luptele Mișcării de pe diferitele câmpuri de bătălie din lume sunt în mare parte câștigate (cel puțin pe latitudinile noastre), luptele cu propriile tipare de gândire se poartă în culise, în spatele cortinei.

Clienții care au solicitat oglinzi au venit cu o obiecție jalnică, „Nu vrem să mergem prin Institut murdari de pasta de dinți la gură“, o pasă slabă la care comisia a răspuns cu un smech: să-și întrebe colegii de cameră dacă sunt murdari de pastă de dinți; iar când un client le-a dat reverul, „Nu am niciun prieten aici“, replica promptă a fost: „Întreabă gardienele.“ Și nu pot să nu râd, pentru că în toți anii aștia nu m-a întrebat nimeni niciodată dacă e murdar de pastă de dinți la gură și îmi place tare mult să le spun anecdota asta fetelor noi, cărora le sunt din când în când tutoare în Institut.

Asta ca dovadă a faptului că aici nu doar clienții cresc din punct de vedere spiritual, ci și personalul. Și asta de vreme ce, la momentul respectiv, eu am avut îndoieli cu

privire la hotărârea comisiei, dar de atunci îndoielile mi s-au risipit de o mie de ori.

Dacă aş fi ştiut asta atunci, pe drumul acela înăbuşitor, când târam după mine geamantanul pe roţi care scârţâia îngrozitor, m-ar fi scutit de câteva învăşăminte de la începutul slujbei, pe care mi-o închipuisem mai degrabă ca pe munca unei gardiene din filmele din Lumea Veche, adică să mă uit printr-un vizor în celule şi așa mai departe.

Sincer, au trecut atâtea ani, că îmi mai amintesc doar vag cum îmi închipuiam atunci că va fi viitoarea mea slujbă, dar îmi amintesc foarte intens setea de pe drum. Drumul de la ultima stație a autobuzului intraurban la Institut era genul acela cu o tăbliță pe margine pe care scrie „Drum închis în caz de polei“, deși nu există nicio barieră care să-l închidă, dar așa se întâmpla cu toate lucrurile în Lumea Veche. Minciunile se sprijineau pe minciuni care se sprijineau pe minciuni, astfel că mediul neetic pentru educația fetelor a rezistat îngrozitor de mult și din cauza obtuzității comune a oamenilor.

Pe când mă apropiam de Institut, privirea mi s-a încețoșat și era cât pe ce să cred că minunata clădire împărțită în mai multe aripi și înconjurată de un zid gros e doar o fata morgana. În plus, eram plină de praf din cap până în picioare, pentru că pe lângă mine treceau întruna mașini, când dintr-un sens, când din celălalt. M-a uimit cât de circulat era drumul acela ciudat, din câmp, dar, dacă m-aș fi gândit un pic, mi-ar fi fost clar ce se întâmpla. Cum altfel ar fi putut ajunge clienții la Institut? Linia de

autobuz se termina acolo unde coborâsem eu și nu toată lumea are bani de taxi, care oricum era o opțiune doar pentru clienții care locuiau în orașul învecinat, doar că majoritatea erau și sunt de prin alte părți. Ori sunt din locuri în care nu există niciun Institut, ori au ales special Institutul nostru datorită reputației sale, pentru că avem o perioadă scurtă de așteptare (fiind foarte mare, se fac internări aproape pe loc de fiecare dată, spre deosebire de multe alte Institute mai mici) și datorită rezultatelor excelente (durata curei nu depășește, de obicei, optsprezece luni). Mișcarea nu s-a jucat niciodată de-a prinselea, libertatea de a decide personal cu privire la locul de tratament este o maximă etică, iar uneori soțiile hotărăsc mai mult pe baza recomandărilor primite de la cunoscuți sau a vizitei personale (Zilele Porților Deschise pentru public sunt acum, la fel ca atunci, primele două zile de miercuri din lună). Femeile care vin mai întâi să se convingă personal de eficiența instituției reprezintă, de altfel, cea mai bună garanție că tratamentul de recuperare va fi continuat și acasă.

Bineînțeles că pe atunci nu știam nimic din toate acestea. Puneam pe seama unui ocol misterios mașinile care circulau încolo și înapoi, iar singurul lucru căruia nu reușeam să-i dau de capăt era de ce toate automobilele care se îndreptau spre Institut erau conduse de femei, în timp ce pe banchetele din spate stăteau doar bărbați, iar majoritatea dormeau sau păreau năuci. Dacă mi-ar fi spus cineva atunci că e din cauză că sunt pastilați, probabil

m-aș fi speriat un pic. Asta deși se știa că e în general greu să te înțelegi cu bărbații înainte să intre la Institut, mai ales în cazul celor care nu aveau în cercul intim de prieteni pe nimeni care să fi trecut deja prin tratament, și atunci se temeau în mod nejustificat de represalii. Garda Masculinității încerca întruna să-i inducă în eroare pe bărbați, trâmbițând despre cum singura alegere sănătoasă este să nu faci niciun fel de tratament, motiv pentru care trebuia să ne trimitem propriile ambulanțe să-i ridice. Acestea au fost primele lucruri pe care le-am văzut din fostul combinat de prelucrare a cărnii, înainte ca maiestruozitatea lui să-mi taie răsuflarea.

Ambulanțele parchează întotdeauna în fața fostului combinat, deși parcare a amenajată special pentru ele nu mai e nici pe departe la fel de plină ca la începuturile mele aici, ceea ce are sens, pentru că ambulanțele pleacă să-i ia pe bărbații care încearcă să scape de tratament, iar numărul acestora e în continuă scădere. Internarea voluntară depășește astăzi internările forțate (nimic nu definește mai bine victoria noastră), iar mulți bărbați abia așteaptă să intre la Institut ca să se poată odihni. Noi îi lășăm să o facă și, în schimb, ei vin singuri la noi. De altfel, nu facem nicăieri reclamă serviciilor noastre de spa. Poate că nu spunem noi chiar totul, dar nici nu putem fi acuzate că mințim, iar de restul se ocupă avocatele noastre. În plus, există oare ușurare mai mare decât să îți scoți din cap toate prostiile? În sensul ăsta chiar au dreptate când spun că se odihnesc.

Sigur că, în cadrul Zilelor Porților Deschise, cel mai adesea suntem întrebate despre procedurile de tratament. Când am bătut în fereștriuca portăresei, și eu tot la asta mă gândeam. De-a lungul istoriei, în trecerea de la idealuri la punerea lor în practică au avut loc atâtea eșecuri, încât Garda Masculinității ar fi fost nebună să nu le folosească împotriva noastră și să nu citeze până la epuizare colapsurile istorice ale comunismului și ale tuturor celorlalte -isme posibile care, chipurile, la fel ca Mișcarea, i-au ademenit pe oameni prin ideile lor frumoase și au ajuns să se încheie cu teroare, haos, scăderea nivelului de trai, ducând în cele din urmă la coruperea idealului însuși, care s-a stins, golit de credibilitate. Mișcarea a întâmpinat intimidările venite din partea inamicilor noștri ca pe un succes, pentru că acceptarea faptului că la temelie noastră se află o „idee frumoasă“ a fost un progres capital de la eticheta de mișcare extremistă pe care ne-o puseseră după detonarea explozibililor din pivnița Ministerului de Interne, act care a catapultat Mișcarea de la o adunătură de „femei nefutute“ în centrul evenimentelor publice și a tras o palmă discursului Lumii Vechi, palmă despre care se scriu astăzi lucrări de doctorat. Acuzația conform căreia punerea în practică a idealurilor noastre va provoca un dezastru inevitabil a fost o manevră de retragere. Mișcarea era deja prea puternică pentru a mai putea fi ignorată. Poți eticheta o treime din populație drept ciudată, dar cineva va câștiga capital politic din asta, or, într-o țară cuprinsă de focurile protestelor, războiul civil bate la ușă.

Război nu voia nimeni. Iar eschivele discursive menite să păstreze sistemul neschimbat au părut în cele din urmă, pentru orice om cu bun-simț, mai complicate decât acel cunoscut „salt în gol“ asupra căruia avertizau ei când venea vorba despre implementarea idealurilor noastre.

Mi-au fost atribuite un birou, o unitate de cazare și un cod numeric care permite intrarea în locurile inaccesibile atât clienților, cât și muncitoarelor din alte departamente, cu excepția zonei unde stau șefele de secție. Mi s-a adus la cunoștință regulamentul intern, mi-am ridicat uniforma de lucru, mi-au arătat cantina, depozitele, câteva dormitoare ale clienților, câțiva clienți în persoană (bărbați care răspund numai decît la tratament, dar și cazuri pierdute, fără să-i fi selectat înainte vreo reprezentantă de la Relații Publice). La sfârșit, șefa mea de secție mi-a dedicat două ore din timpul ei prețios. Da. Mișcarea își respectă angajații, iar abordarea individuală se aplică și în relația cu clienții. Suntem ființe unice și așa trebuie să fim tratați cu toții.

– Te ții cu dinții de discurs atîta timp cît nu sună banal. Altfel, se întoarce ca un bumerang și te lovește în cap, ca o praștie, ideea e să le folosești puterea împotriva lor, mi-a spus șefa de secție de atunci, o femeie voinică, la cincizeci de ani, care arăta ca o șefă de măcelărie, dar care în realitate terminase la Oxford, studiind la distanță.

Înfățișarea în sine nu are nicio importanță, așa cum nu are importanță nici ierarhia fundamentată pe educație și profesie. Șefa mea de secție de acum chiar a fost cândva

vânzătoare la mezeluri. O mare atracție pentru recrutele Institutului este faptul că aici nu există tavane de sticlă, pot confirma din experiență. Tutoarea mea mi-a stat la dispoziție toate cele douăsprezece săptămâni de așa-zis instructaj și mă gândesc deseori la ea când fac și eu la fel pentru novice, printre care din ce în ce mai des se numără și bărbați.

Cu clienții stăm în cerc în clădirea D. Intră în circumscripția mea și e sub conducerea directă a sucursalei regionale a Mișcării. Priveliștea din biroul meu e formată din clădiri utilitariste. Înainte să fie ocupate de Idee și de Operă, acestea formau complexul combinatului de prelucrare a cărnii. Iar Opera Mișcării este faptul că Ideea s-a transformat în această Operă, iar în timp ce le povestesc clienților despre o fetiță pe nume Rita, mulți dintre ei se holbează absent la pereți sau pe ferestrele cu vedere în curtea în care s-au plantat de curând cireși decorativi (după bătăiul albinelor, nici eu nu mi-aș da seama că sunt și ele la fel de artificiale ca cireșii).

De obicei, încep așa:

– Rita doar dădea semne de sensibilitate sporită față de nedreptățile lumii din jurul ei.

Apoi, pentru ca pacienții să înțeleagă bine despre ce e vorba, le povestesc despre lumea aceea. Despre cum micuța Rita se plimba cu mama ei pe un bulevard, într-o metropolă europeană, unde începe povestea noastră, iar bulevardul, tipic pentru Lumea Veche, era mărginit de panouri cu reclame detestabile. Rita a arătat cu mâna în

direcția unuia dintre ele și i-a ridicat mamei sale o problemă pe care mai devreme sau mai târziu avea să o ridice orice fată din Lumea Veche, iar atunci nu exista un mediu etic pentru educația fetelor tocmai pentru că nimeni nu își punea problema. Problemă care nu ar fi trebuit să-i treacă prin minte niciunei fete, și asta nu pentru că nu ar fi trebuit să gândească liber, ci pentru că nu ar fi trebuit să aibă motive să îi treacă. Nici nu contează, de altfel, dacă fata enunță problema cu voce tare sau doar în gând, temându-se de răspuns și, ca urmare, problema o macină încet, încet, pe dinăuntru.

Mediul etic pentru dezvoltarea fetelor este unul în care ele se înțeleg pe sine ca pe cineva care privește, nicidecum ca pe ceva care *este privit*. Fetițele ar trebui să privească lumea, nu să privească cum lumea le privește pe ele și pe mamele lor și cum de multe ori mamele lor se concentrează mai mult pe acea privire din afară, întrebându-se dacă sunt suficient de sexy. Până se obișnuiau, fetițele din Lumea Veche se uitau la toate acestea cu ochii cât cepele, până când treceau peste uluirea provocată de groaza propriului sex, adică până când își acceptau situația pentru binele lor, pavându-și astfel singure drumul către propriul iad, ca să zicem, așa încât să fie pe înțelesul tuturor.

Se spunea (pe la colțuri, bineînțeles): după douăzeci de ani valoarea ta ca ființă scade cu câte un punct pe oră. Cota totală o afli când gongul anunță: „Fața și silueta sunt rebut.“ Asta înseamnă că nivelul feminității a scăzut

Combinăție între *Ferma animalelor*,
Povestea slujitoarei, *Portocala mecanică*
și (poate) *Frankenstein*, romanul Petrei Hălová
desființează patriarhatul, înlocuindu-l însă cu un
scenariu terifiant. O satiră a unui viitor feminist
care neliniștește și dă de gândit.

KIRKUS REVIEWS

Suntem într-un viitor distopic. Mișcarea feministă a ieșit învingătoare, femeile conduc lumea, iar bărbații sunt internați în Institut, pentru a trece printr-un proces de reeducare. Acolo, pe căi cel puțin originale, le sunt eradicate ideile de dominanță a masculinității și de transformare a corpului femeii în obiect sexual.

Lumea Nouă răstoarnă vechile obiceiuri și concepții, dar cele care le înlocuiesc nu sunt mai puțin periculoase. Institutul are toate datele unui panoptic: perdelele sunt interzise la ferestre, turnătorii își fac treaba cu zel, înregistrarea e regula, trustul ideologic se îngrijește să corecteze gândirea tumorală prin metode care nu exclud bastonul cu electroșocuri, iar miza nobilă a prelucrării ideologice e să creeze oameni noi. Dar până unde poate merge modificarea conștiinței și ce ar însemna, în istorie, o victorie absolută a Mișcării?

